

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра соціальних структур та соціальних відносин

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ СОЦІАЛЬНИХ ЗМІН

для студентів

галузь знань 05 - соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологія»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	20__/20__
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	3
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	іспит

Викладач: Лариса ФОСТЕР

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» ____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КИЇВ – 2022

Розробник(и):
Лариса ФОСТЕР, к.соц.н., доцент, доцент кафедри соціальних структур та соціальних відносин

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри соціальних структур та соціальних відносин

Олег МАЗУРИК

Протокол № 12 від «28» серпня 2022 р.

Схвалено науково - методичною комісією факультету соціології

Протокол від «29» липня 2022 року №8

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. **Мета дисципліни** – формування знання про предмет, основні теоретичні напрямки та методи дослідження соціальних змін.

2. **Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:**

1. *Знати* специфіку соціологічного підходу до вивчення суспільства та соціальних проблем.
2. *Вміти* використовувати джерела емпіричної інформації, розуміти сутність і значення соціальних індикаторів; створювати презентації на семінарах, в масовій аудиторії.
3. *Володіти елементарними навичками* групової роботи та публічної дискусії.

3. **Анотація навчальної дисципліни:** рівень соціологічного знання суттєво впливає на спрямованість соціальних змін; фаховий підхід до процесу соціальних трансформацій передбачає знання та застосування існуючих теорій соціальних змін, що є основною метою навчальної дисципліни; особлива увага приділяється теоретичній інтерпретації соціальних змін та змісту практичних досліджень соціальних змін у сучасних суспільствах, аналізу сучасних концепцій трансформації суспільства, теоретико-концептуальному поясненню "посткомуністичних трансформацій", тенденціям соціальних і культурних змін в сучасному українському суспільстві.

4. **Завдання (навчальні цілі):**

- теоретична інтерпретація соціальних змін та змісту практичних досліджень соціальних змін у сучасних суспільствах;
- застосування існуючих теорій соціальних змін, для пояснення процесу соціальних трансформацій;
- теоретико-концептуальне пояснення "посткомуністичних трансформацій";
- визначення тенденцій соціокультурних змін в сучасному українському суспільстві.

Що спрямовано на формування наступних компетентностей:

- здатність аналізувати соціальні зміни, що відбуваються в Україні та світі в цілому (ск03);
- здатність визначати теоретико-методологічні засади й формулювати ключові результати досліджень окремих галузей соціологічного знання (ск09);
- здатність здійснювати соціологічний аналіз соціальних структур і процесів на мікро-, мезо- та макрорівні (ск10);
- здатність аналізувати зміст і спрямованість соціальних процесів урбанізації та глобалізації та використовувати методи аналізу, порівняння й оцінки методологічної спроможності різних концепцій урбанізації та глобалізації (ск15).

5. **Результати навчання за дисципліною:**

Код	Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)	Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
	Результат навчання			
1.1	знати зміст основних категорій соціології соціальних змін та теоретичні інтерпретації соціальних змін	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Обговорення, опитування	10
2.1	здійснювати теоретичну інтерпретацію соціальних змін в межах сучасних концепцій трансформації суспільства	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Контрольна робота	10
2.2	вміти виявляти, аналізувати та інтерпретувати тенденції соціокультурних змін в сучасному українському суспільстві	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Обговорення, опитування	20
2.3	критично читати та інтерпретувати результати порівняльних досліджень тенденцій розвитку українського суспільства з відповідними тенденціями в європейських суспільствах	Лекції, семінари, завдання для самостійної роботи	Контрольна робота	20
3.1	удосконалення навичок комунікації	Семінари	Обговорення, опитування	10
3.2.	презентувати дослідницький проект	Семінари, завдання для самостійної роботи	Виступ, обговорення, дослідницьке завдання	30

6. **Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання**

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	2.1	2.2	2.3	3.1	3.2
Застосовувати положення соціологічних теорій та концепцій до дослідження соціальних змін в Україні та світі РН03	+	+	+			
Застосовувати інструментарій соціологічної науки в дослідженні різних сфер суспільного життя РН13			+	+		
Визначити теоретико-методологічні та концептуальні засади дослідження окремих галузей соціологічного знання РН14		+			+	
Обґрунтовувати вибір методів і методик соціологічного дослідження для розв'язання актуальних соціальних проблем РН16						+
Здійснювати опис й осмислення соціальної, демографічної й економічної статистики та застосовувати методи оцінки, регулювання і прогнозування процесів урбанізації та глобалізації РН19	+			+		+

7. **Схема формування оцінки.**

7.1. **Форми оцінювання студентів:**

- семестрове оцінювання:

1. Робота на семінарських заняттях: РН1.1, РН2.2, РН3.1, РН3.2 – *30 балів \ 18 балів.*
2. Виконання контрольної роботи: РН2.1, РН2.3 – *10 балів \ 6 балів.*
3. Дослідницьке завдання: РН3.2 – *20 балів \ 12 балів.*

- підсумкове оцінювання у формі іспиту: - РН 1.1, РН 2.1, РН 2.2 – *40 балів \ 24 бали.*

- **умови допуску до підсумкового оцінювання:** студент допускається до іспиту за умови успішної роботи протягом семестру з результатом семестрового оцінювання 36 балів, у тому числі виконання не нижче порогового рівня позитивної оцінки обов'язкових двох робіт (КР з тем 1-5 та дослідницького завдання), які подаються в електронній формі не пізніше встановленого терміну, передбаченого тематичним планом.

7.2 **Організація оцінювання:**

1. Робота на семінарських заняттях оцінюються по факту проведення, бали накопичуються протягом семестру.
2. Контрольна робота виконується в рамках лекційного заняття після вивчення Тем 1-5.
3. Дослідницьке завдання виконується протягом семестру, презентується на 2-х останніх семінарських заняттях.

7.3 **Шкала відповідності оцінок**

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій та семінарських занять.

№ теми	Назва теми	Кількість годин		
		лекції	семінари	самоств. робота
1. Суспільство в контексті соціальних змін.				
Соціальні зміни в параметрах традицій та інновацій (модернізації).				
1	Соціальні зміни: поняття і форми прояву	2	2	5
2	Теоретичні підходи дослідження соціальних змін	2	2	-
3	Класична соціологічна традиція дослідження соціальних змін та сучасність	2	2	5
4	Сучасні теорії модернізації та соціальні зміни	2	4	5
5	Глокалізація і сучасні соціальні зміни. Сучасні суспільства та глобальні трансформації	2	2	5
<i>Контрольна робота</i>		2	-	-
2. Макросоціальні зміни: зміни соціальних інститутів і структур, їх закономірності.				
6	Динаміка змін соціальних інститутів	2	4	5
7	Урбанізація і соціальні зміни	2	2	-
8	Суспільні рухи як агенти змін	2	2	5
9	Основні тенденції змін в українському суспільстві	2	2	15
<i>Дослідницьке завдання</i>		-	2	-
ВСЬОГО		20	24	45

Загальний обсяг – 90 год., у тому числі

Лекції – 20 год.

Семінари – 24 год.

Самостійна робота – 45 год.

Консультації – 1 год.

9. Рекомендовані джерела:

Основна:

1. Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2019. – 517 с.
2. Черниш Н. Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – 5-те вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2009. – 468 с. (Розділ 1. С.127 - 141).
3. Штомпка П. Социология социальных изменений / Пер. с англ. - М.: Аспект-Пресс, 1996. - 416 с.
4. Штомпка П. Социология. Анализ общества. – Львів: Колір ПРО, 2020 – 800 с. (С.241 – 265).

Додаткова:

1. Бауман З. Индивидуализированное общество.-М.: Логос, 2002.-390 с.
2. Бевзенко Л. Поліфакторна модель соціальних змін / Л. Бевзенко // Соціальна регуляція поведінки в умовах суспільної нестабільності / За ред. О. Злобіної. – К. : Ін-т соціології НАН України, 2015. – 319 с. – С. 113-123.
3. Бекешкіна І. Україна передвиборча і після виборча: реалії громадської думки та перспективи соціальних трансформацій в Україні / Ірина Бекешкіна // Соціальні виміри суспільства. Збірник наукових праць. – 2019. – 11 (22). – С. 9–19.
4. Бойко Н. Інтернет як соціальний ресурс демократизації сучасного українського суспільства : монографія. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2020. – с.195 – 207.
5. Головаха Є. Українське суспільство: шляхи трансформації / Є. Головаха // Український соціологічний журнал.- 2016.- № 1-2 – С.26-30 - Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/>
6. Кутуєв П. Теорія соціальних змін: сучасні соціологічні концептуалізації / Навч.посібник. Київ, 2014. – (Розділ 7).

7. Куценко О. Д. Україна у трансформаційних процесах: Quo vadis? / О. Д. Куценко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2007. – № 1. – С. 18–32.
8. Савельєв Ю.Б. Суперечності сучасних теоретичних інтерпретацій суспільного розвитку, соціальної еволюції, модернізації і соціальних змін / Ю.Б. Савельєв // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2015. – №3.-с.56-72.
9. Смакота В. Соціальний розвиток у сучасному світі: критерії, досягнення, орієнтири // Смакота Вікторія // Соціальні виміри суспільства. – Збірник наукових праць випуск 11 (22). – 2019. – С. 122–133.
10. Соціологічні виміри громадянського суспільства в Україні / за наук. ред. О. Резніка. Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. – С. 288.
11. Соціальні наслідки пандемії COVID-19: соціологічні аспекти / Матеріали конференції 12 листопада 2021 р. Київ: Інститут соціології НАН України. – с.52 -58.
12. Штомпка П. Социальные изменения как травма // Социологические исследования. – 2001. - №2. – с. 6 – 16.
13. Штомпка П. Культурная травма в посткоммунистическом обществе (статья вторая) // Социологические исследования. – 2001. - №3. – с. 3 – 12.
14. Чепурко Г., Піддубний В. «Модернізація українського суспільства: соціальні реалії та орієнтири»// Українське суспільство: моніторинг соціальних змін. Випуск 6 (20) / Головні редактори д.екон.н. В.М.Ворона, д.соціол.н. М.О.Шульга. – Київ : Інститут соціології НАН України, 2018. –с.26-36.
15. Bello W. Toward a Comparative Analysis of Far-Right Regimes / Walden Bello. // Global Dialogue. – 2021. – №11. – С. 36
16. Della Porta D., Diani M. Social Movements: An Introduction. 2nd ed.– Malden: Blackwell Publishing, 2020.– Pp. 52-62, 114-134.
17. Golovakha E., Gorbachik A. Social Changes in Ukraine and Europe: Outcomes of European Social Survey 2005-2007(2009)
18. Edwards B., McCarthy J. D. Resources and Social Movement Mobilization // The Blackwell Companion to Social Movements / Ed. by D. A. Snow, S. A. Soule, H. Kriesi.– Malden: Blackwell Publishing, 2004.– Pp. 116-152.
19. Ritzer G. Contemporary Sociological Theory and Its Classical Roots. # 2nd ed. # McGraw Hill Inc., 2007. # Pp. 1#131.